

AB-OPLEGNOTITIE

Onderwerp	:	Bezuinigingsscenario's verlagen gemeentelijke deelnemersbijdrage naar aanleiding van brief Vereniging Friese Gemeenten d.d. 11 juli 2024
Voorstel ter behandeling in	:	Algemeen bestuur
Status	:	Ter vaststelling
Portefeuillehouder	:	M. Schrier
Auteur	:	E. Verbuijs
Bijlagen	:	1 Rapport Scenario's verlagen gemeentelijke deelnemersbijlage FUMO 2026 en verder
	:	2 Bijlage Uitwerking bezuinigingsmaatregelen
	:	3 Bijlage Nadere toelichting en voorbeelden
Vergaderdatum	:	10 april 2025
Agendapunt	:	7A

Advies

Het Algemeen bestuur:

1. neemt kennis van het rapport "Scenario's verlagen gemeentelijke deelnemersbijdrage FUMO 2026 en verder" d.d. 17 januari 2025 en bijbehorende bijlage "Uitwerking maatregelen";
2. stemt in met het in de Kadernota opnemen van bezuinigingsscenario 2 (Sturen op efficiency) met uitzondering van maatregel 6 (Kengetal toezicht asbest verlagen);
3. besluit de aanvullende bezuinigingsmaatregel "Optimalisering Portal" nader te onderzoeken en hiervoor middels een incidentele opdracht € 100.000 in de Begroting 2025 op te nemen;
4. besluit de aanvullende bezuinigingsmaatregel "Inbreng alle milieutaken bij de FUMO" nader te onderzoeken en hiervoor middels een incidentele opdracht € 100.000 in de Begroting 2025 op te nemen.

Besluit (in te vullen door bestuursondersteuner)

- ☐ Conform advies
- ☐ Anders, namelijk Klik of tik om tekst in te voeren.

Communicatie

Zie onder 6.

Persbericht

- ☒ ja (via Kadernota)
- ☐ nee

Toelichting

1. Inleiding

In juli 2024 heeft de Vereniging van Friese Gemeenten (VFG) een brief gestuurd aan alle gemeenschappelijke regelingen in Friesland, waaronder de FUMO. In de brief staat dat de gemeenten een korting op het gemeentefonds verwachten van gemiddeld 6%. De VFG verzoekt de FUMO om scenario's voor te bereiden voor het verlagen van de gemeentelijke bijdragen.

Het algemeen bestuur (AB) van de FUMO heeft op 24 oktober 2024 besloten om een werkgroep in te stellen om deze scenario's te ontwikkelen. De werkgroep bestaat uit een ambtelijke en bestuurlijke vertegenwoordiging vanuit de deelnemers en de FUMO. De werkgroep heeft in korte tijd veel werk verzet en de gevraagde rapportage opgeleverd.

Op 17 januari 2025 heeft deze werkgroep het rapport "Scenario's verlagen gemeentelijke deelnemersbijdrage FUMO 2026 en verder" aan de secretaris/ directeur van de FUMO opgeleverd. In het rapport zijn vier bezuinigingsscenario's uitgewerkt. De werkgroep heeft geen voorkeursscenario uitgesproken.

Evert Bovens, de voorzitter van de werkgroep, zal het rapport nader toelichten in het overleg van het algemeen bestuur (AB) op 10 april 2025.

Onderhavige notitie betreft een voorstel aan het AB tot keuze van een bezuinigingsscenario.

2. Besluit/advies:

Het AB:

1. neemt kennis van het rapport "Scenario's verlagen gemeentelijke deelnemersbijdrage FUMO 2026 en verder" d.d. 17 januari 2025 en bijbehorende bijlage "Uitwerking maatregelen";
2. stemt in met het in de Kadernota opnemen van bezuinigingsscenario 2 (Sturen op efficiency) met uitzondering van maatregel 6 (Kengetal toezicht asbest verlagen);
3. besluit de aanvullende bezuinigingsmaatregel "Optimalisering Portal" nader te onderzoeken en hiervoor middels een incidentele opdracht € 100.000 in de Begroting 2025 op te nemen;
4. besluit de aanvullende bezuinigingsmaatregel "Inbreng alle milieutaken bij de FUMO" nader te onderzoeken en hiervoor middels een incidentele opdracht € 100.000 in de Begroting 2025 op te nemen.

3. Argumenten

Opmerkingen vooraf

Bij het advies is in overweging genomen dat de FUMO voor een aantal uitdagingen staat. Dit betreft onder andere:

- de doorontwikkeling en professionalisering van de relatief jonge FUMO;
- het leren en ontwikkelen in het kader van de Omgevingswet;
- de steeds complexere problematiek waarmee de FUMO wordt geconfronteerd zoals bijvoorbeeld de zogenoemde maatschappelijke opgaven als circulaire economie, energieopgaven en ZZS;
- de voortdurende kritische aandacht vanuit de maatschappij (ondernemers, burgers) voor het functioneren van de omgevingsdiensten (zie onder andere het OvV-rapport Industrie en omwonenden d.d. 13 april 2023);
- de ICT-visie die deels nog nader moet worden uitgewerkt;
- het plan van aanpak Robuustheid waarmee het AB heeft ingestemd en wat voor een deel nog diverse open eindjes kent en waarvan nog niet alle kosten in beeld zijn.

Kortom: de FUMO staat op een cruciaal punt qua organisatie-ontwikkelingen. Dit noodzaakt tot het doen van investeringen in plaats van bezuinigen. Om die reden is niet gekozen voor scenario 3 en

4. Desalniettemin willen we zoveel mogelijk tegemoet komen aan de brief van de VFG en stellen daarom voor in te stemmen met scenario 2 met uitzondering van maatregel 6. Daarnaast heeft de werkgroep de scope gehouden op de interne processen van de organisatie FUMO. De FUMO is een netwerkorganisatie bij uitstek, in het bijzonder gezien de vele contacten en processen die de FUMO heeft met deelnemers. Vandaar dat in dit advies breder is gekeken naar bezuinigingsmogelijkheden aanwezig zijn. En deze mogelijkheden brengen niet de risico's genoemd onder ad 2) met zich mee. Juist daar ziet de FUMO grote efficiencyvoordelen, die daarnaast ook de dienstverlening aan de burgers en ondernemers ten goede komt, het werkplezier en de motivatie van medewerkers vergroot en de FUMO een nog aantrekkelijker werkgever maakt.

Ad 2) Voorstel bezuinigingsscenario

Beschrijving bezuinigingsscenario's

In het rapport zijn 11 haalbare maatregelen beschreven. De 4 scenario's bestaan uit een clustering van deze maatregelen op basis van een logische samenhang en een oplopende mate van impact op de maatschappij (milieu- en gezondheidsrisico's), deelnemers (bijvoorbeeld bestuurlijke risico's) en de FUMO (betrokkenheid, motivatie, aantrekkelijk werkgeverschap).

Hieronder staan de 4 scenario's inclusief maatregelen beschreven; een uitgebreide beschrijving van de scenario's en/of maatregelen is in het rapport en/of de bijbehorende bijlage opgenomen. Daarin staat ook beschreven in hoeverre al dan niet de maximale berekende bezuiniging van een maatregel is meegenomen, dan wel een percentage daarvan.

Scenario 1. Laaghangend fruit

Nr.	Maatregel	Omvang in €
1.	% hercontroles bij inrichtingen verlagen	€ 95.000
2.	Dubbeling in raming actualisaties	€ 28.000
3.	Omvang bodemtaken aanpassen	€ 250.000
4.	Geraamde ureninzet handhaving aanpassen	€ 60.000
	Totaal	€ 433.000

Scenario 2. Sturen op efficiëntie

Nr.	Maatregel	Omvang in €
1.	% hercontroles bij inrichtingen verlagen	€ 95.000
2.	Dubbeling in raming actualisaties	€ 28.000
3.	Omvang bodemtaken aanpassen	€ 250.000
4.	Geraamde ureninzet handhaving aanpassen	€ 60.000
5.	Efficiënter plannen toezichtscontroles	€ 125.000
6.	Kengetal toezicht asbest verlagen	€ 45.000
	Totaal	€ 603.000

Scenario 3. Scherp aan de wind

Nr.	Maatregel	Omvang in €
1.	% hercontroles bij inrichtingen verlagen	€ 190.000
2.	Dubbeling in raming actualisaties	€ 55.000
3.	Omvang bodemtaken aanpassen	€ 375.000
4.	Geraamde ureninzet handhaving aanpassen	€ 120.000
5.	Efficiënter plannen toezichtscontroles	€ 125.000
6.	Kengetal toezicht asbest verlagen	€ 45.000

7.	Risicogestuurd werken toezicht inrichtingen	€120.000
	Totaal	€ 1.030.000

Scenario 4. Kiezen in schaarste

Nr.	Maatregel	Omvang in €
1.	% hercontroles bij inrichtingen verlagen	€ 190.000
2.	Dubbeling in raming actualisaties	€ 55.000
3.	Omvang bodemtaken aanpassen	€ 375.000
4.	Geraamde ureninzet handhaving aanpassen	€ 120.000
5.	Efficiënter plannen toezichtscontroles	€ 125.000
6.	Kengetal toezicht asbest verlagen	€ 45.000
7.	Risicogestuurd werken toezicht inrichtingen	€ 240.000
8-11	Efficiëntie / kwaliteitsniveau algemeen	€100.000
	Totaal	€ 1.250.000

Keuze voor scenario 2, met uitzondering van maatregel 6

De FUMO heeft, gelet op de korting op het gemeentefonds, veel begrip voor het verzoek van de VFG en voelt ook een grote verantwoordelijkheid om daaraan tegemoet te komen. Tegelijkertijd heeft de FUMO oog voor de gevolgen van de mogelijke maatregelen, bijvoorbeeld risico's voor het milieu, gezondheid en veiligheid.

Het voorgaande in acht genomen, wordt om de volgende redenen scenario 2, met uitzondering van maatregel 6, voorgesteld als in de Kadernota op te nemen besparingsmaatregel:

- de maatregelen 1 tot en met 5 betreffen financieel technische dan wel efficiencymaatregelen die besparingen opleveren, maar waarvan de maatschappelijke gevolgen of milieurisico's nihil of beperkt zijn;
- maatregel 6 (het verlagen van het kengetal toezicht asbest van 4 naar 3 uren) wordt ontraden. In de praktijk is de urenbesteding circa 3 uren per controle. Dit is heel "lean & mean" (ook in vergelijking met andere omgevingsdiensten) en alleen haalbaar wanneer er geen overtredingen worden geconstateerd, er weinig reistijd is en een significant deel van de controles administratief wordt uitgevoerd. Dit laatste wordt echter niet wenselijk geacht; op deze manier is er namelijk geen zicht op wat er op de locatie gebeurt met alle risico's voor het milieu en gezondheid van dien. Tot slot is er, ook op basis van het huidige kengetal, geen tijd voor vrije veldcontroles en het beantwoorden van vragen van deelnemers/ bedrijven/burgers, en kan bij een langlopende sanering slechts 1 controle worden uitgevoerd (zie de bijlage voor een uitgebreide toelichting).

De besparing van dit voorstel bedraagt €558.000. De bijdrage van de provincie zal hierdoor met € 115.000 omhoog gaan.

Keuze voor scenario 2 (met uitzondering van maatregel 6) in plaats van scenario 1

De reden om voor scenario 2 in plaats van scenario 1 te kiezen is gelegen in het feit dat het een verdergaande besparing oplevert. Hiermee wordt in meerdere mate tegemoet gekomen aan het verzoek van de VFG tot verlaging van de gemeentelijke deelnemersbijdrage.

Het verschil tussen scenario 1 en 2 is gelegen in maatregel 5: dit betreft een efficiencymaatregel waarvan de verwachte efficiencywinst heel realistisch is en de maatschappelijke gevolgen of milieurisico's nihil of beperkt zijn.

Keuze voor scenario 2 (met uitzondering van maatregel 6) in plaats van scenario's 3 of 4

Maatregel 6 “verlagen van het kengetal toezicht asbest” maakt onderdeel uit van de scenario's 3 en 4. Om de hierboven genoemde redenen wordt deze maatregel ontraden en daarmee ook een keuze voor scenario's 3 en 4.

Daarnaast wordt een keuze voor scenario's 3 en 4 ook om de volgende reden ontraden: onderdeel van deze scenario's is de maatregel “Risicogestuurd werken toezicht inrichtingen”. Dit houdt in dat de controlefrequentie voor type B inrichtingen (waaronder grote bedrijven als UCC Coffee Bolsward en Jacob Douwe Egberts Joure; zie foto's in de bijlage) wordt verlaagd van eens per 5 jaar naar eens per 7 jaar. Dit betekent bij dat bij een volcontinu bedrijf wordt volstaan met 12 uur controle op ruim 60.000 productie-uren (zie toelichting in de bijlage).

Het gevolg hiervan is meer risico's voor veiligheid, gezondheid en de kwaliteit van het milieu, omdat er minder zicht is op de betreffende bedrijven. Daarnaast leiden minder controles tot verminderde zichtbaarheid van toezichthouders in het veld. Dit kan leiden tot een slechter naleefgedrag, waardoor het aannemelijk is dat er meer risico is op milieu- en gezondheidsschade en dat klachten zullen toenemen.

Gelet hierop wordt afgeraden deze maatregel door te voeren.

Ad 3) Aanvullende bezuinigingsmaatregelen

Naast de concrete maatregelen in bovenstaand voorstel (scenario 2 met uitzondering van maatregel 6) ziet de FUMO nog 2 andere mogelijkheden die (op termijn) tot bezuinigingen zullen leiden:

- *Optimalisatie Portal*

De Portal is het gezamenlijk documentatie uitwisselsysteem van de deelnemers en de FUMO, waarbij deelnemers en FUMO verantwoordelijk zijn voor het delen van de eigen (verstuurde) stukken. Alle relevante informatie van bedrijven wordt in de Portal opgenomen, zoals vergunningen en controleverslagen. In de praktijk blijkt dit niet het geval te zijn, met name bij de start van de FUMO zijn dossiers niet goed (door deelnemers) gevuld. Documenten ontbreken, dossiers zijn incompleet en/ of niet actueel. Daarnaast hebben documenten onduidelijke benamingen, staan op een verkeerde plek, of zijn onlogisch geordend. Dit alles heeft invloed op de kwaliteit van dienstverlening. Maar leidt, naast ongenoegen bij de medewerkers, ook tot veel zoekwerk en daarmee verlies van tijd, zowel aan de kant van de FUMO als de deelnemer. Het komt zeker voor dat toezichthouders zich afvragen of ze nu alle en/of de juiste informatie hebben voor het uitvoeren van een controle. Dit schaadt de kwaliteit van de controles.

Naar schatting kost het een medewerker uit het primair proces gemiddeld 1 uur per week extra tijd om de juiste documenten te vinden of anderszins boven tafel te krijgen; uitgaande van 45 weken per jaar x 100 medewerkers gaat het om 4.500 uur “verloren tijd” (dit betreft een voorzichtige schatting).

Door optimalisatie van de werking van de Portal (of een andere werkwijze) kan het primair proces efficiënter worden uitgevoerd. Op dit moment is echter niet concreet aan te geven op welke termijn de optimalisatie gerealiseerd kan worden en wat het financiële effect hiervan is. Daarom wordt voorgesteld om door middel van een businesscase (al dan niet binnen de I-visie) te onderzoeken welke mogelijkheden er zijn, inclusief investering en besparing. Voor de businesscase zal budget beschikbaar moeten worden gesteld in de Kadernota. De kosten van een projectleider worden geschat op € 100.000.

- *Inbreng van alle milieutaken bij de FUMO*

Basistaken worden door de FUMO uitgevoerd, plustaken veelal door de deelnemers. Niet altijd is even helder wat onder een basistaak valt, dan wel een plustaak is, met name ook door de inwerkingtreding van de Omgevingswet (waar voorheen sprake was van 1 inrichting, gaat

het nu om meerdere activiteiten op 1 locatie, die uiteen kunnen vallen in basis- en plustaken). Dit leidt tot veel afstemming en overleg. Voorbeelden hiervan zijn:

- * het uitvoeren van een controle: tussen de FUMO en de deelnemer moet worden afgestemd wie/ wat in de controle meeneemt. Het komt nog steeds voor dat zowel de gemeente als de FUMO bij dezelfde ondernemer een controle uitvoert (zie de bijlage voor een voorbeeld);
- * het vooroverleg is een plustaak terwijl de daaruit voortvloeiende vergunningaanvraag door de FUMO als basistaak wordt afgehandeld. Wanneer de FUMO niet bij het vooroverleg wordt uitgenodigd, vergt dit extra afstemming/ overleg na ontvangst van de aanvraag;
- * overdracht van 6100 inrichtingen (nieuwe basistaken) van de deelnemers naar de FUMO met ingang van de Omgevingswet: de discussie of een milieubelastende activiteit een basis- of plustaak is, maar ook de juiste overdracht en daarna het plaatsen in de systemen heeft veel capaciteit gevergd en komt de data-optimalisatie niet ten goede.

Inbreng van alle milieutaken, met bijbehorend mandaat, bij de FUMO leidt tot efficiency door minder overleg/ afstemming. En daarnaast tot meer robuustheid in de uitvoering én een betere dienstverlening richting bedrijven en burgers.

Inbreng van plustaken is een individuele afweging van een deelnemer. Maar kan, gelet op de waarschijnlijke kostenbesparing Friesland-breed, mogelijk een verdere bijdrage leveren aan de gewenste besparing.

De exacte kosten en besparing zijn op voorhand niet te bepalen en afhankelijk van de individuele keuze van de deelnemer. Een onafhankelijk projectleider moet een en ander in kaart brengen. De kosten van deze projectleider worden geschat op € 100.000.

Gelet op voorgaande wordt, in aanvulling op het bezuinigingsscenario onder Ad 2, voorgesteld het AB in overweging te geven de Optimalisatie Portal en Inbreng van alle milieutaken bij de FUMO als aanvullende maatregelen nader te onderzoeken.

4. Risico's

Scenario 2 (Sturen op efficiency) met uitzondering van maatregel 6 (Kengetal toezicht asbest verlagen) betreft een 5-tal financieel technische dan wel efficiencymaatregelen waarvan de maatschappelijke gevolgen of milieurisico's nihil of beperkt zijn. De impact op het aantal in te zetten uren lijkt opgevangen te kunnen worden door het verlagen van de inzet flexibele schil.

Een keuze voor andere maatregelen brengt wel/verdergaande risico's met zich mee, bijvoorbeeld voor het milieu, de gezondheid en/of veiligheid. Daarnaast hebben deze maatregelen grotere impact op het aantal in te zetten uren, waardoor mogelijk niet kan worden volstaan met het verlagen van inzet flexibel schil.

5. Financiën/financiële consequenties

Bovengenoemd bezuinigingsvoorstel (scenario 2 met uitzondering van maatregel 6) leidt tot een besparing van €558.000 op de gemeentelijke bijdrage.

De bezuiniging wordt opgenomen in de Kadernota 2026-2030 en zal na besluitvorming in het AB worden verwerkt in de Begroting 2026.

De verwachte kosten voor het uitwerken van de twee aanvullende bezuinigingsmaatregelen zijn in totaal € 200.000. In de begroting van 2025 is hiervoor geen dekking opgenomen. Indien het AB besluit deze maatregelen nader uit te werken, wordt dit middels een incidentele opdracht naar rato van de bijdrage voor de basistaken met de deelnemers verrekend op basis van de werkelijke kosten.

6. Communicatie

Op de volgende wijze zal over de bezuiniging op de gemeentelijke deelnemersbijdrage worden gecommuniceerd:

1. Persbericht

In overleg met de heer Schrier wordt een persbericht over de Kadernota opgesteld; dit bericht wordt na behandeling van de Kadernota in het AB verstuurd.

2. Intern FUMO

Het besluit van het DB wordt via de afdelingsoverleggen gecommuniceerd.

7. Vervolg

Na besluitvorming in het AB zal uitvoering worden gegeven aan de maatregelen behorend bij het gekozen bezuinigingsvoorstel.